

De inktviszwam, grote stinker onder de exoten

Menno Boomsluiter, Nederlandse Mycologische Vereniging

De inktviszwam (*Clathrus archeri*), is een echte exoot die door zijn bijzondere vorm, kleur en vreselijke stank erg opvalt. Zijn opmars vanuit Australië op weg naar en binnen Europa, is zeker voor een paddenstoel goed gedocumenteerd.

Voor het eerst beschreven van vondsten in Tasmanië in 1860, duikt hij aan het begin van de 20ste eeuw in de Vogezen in Frankrijk op. Verschillende theorieën over de wijze van en het tijdstip waarop de inktviszwam in Europa aankwam circuleren. Het meest waarschijnlijk is dat hij rond 1918-1921 met woltransporten uit Australië meegekomen is. Op weg naar Europa werd de inktviszwam ruim 10 jaar eerder, in 1907, voor het eerst in Zuid-Afrika gevonden.

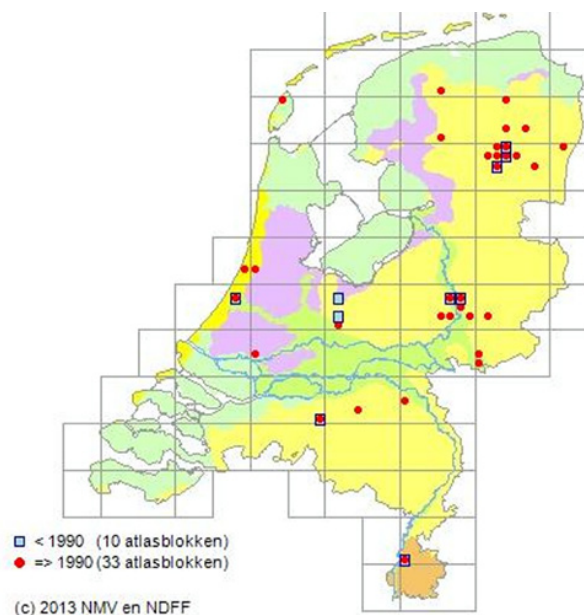

De inktviszwam (Foto: Henk Huijser)

Sinds de eerste vondst in Europa breidt hij zich langzaam maar gestaag uit. De eerste vondst in Zwitserland was in 1942 bij Basel. In Engeland in 1945, Oostenrijk 1948, België 1968 bij Brussel, in 1973 het noorden van Spanje en rond dezelfde tijd in Italië. In 1973 werd de inktviszwam ook voor het eerst in Nederland gevonden. Daarna in 1976

in Polen en voorlopig werden als laatste Denemarken en Slowakije in 1989 bereikt.

Deze langzame verspreiding heeft te maken met het feit dat de sporen van stinkzwammen, waartoe de inktviszwam behoort, verspreid worden door aasvliegen die slechts een beperkte actieradius hebben. Daarnaast vermoedelijk ook door vervoer van materialen waar sporen op of wellicht mycelium van de inktviszwam in zit. Niet verwonderlijk dus dat het verspreidingskaartje van de soort in Nederland een aantal haarden laat zien waar deze soort nu al een groot aantal jaren verschijnt en waar vanuit de soort zich langzaam verder verspreidt.

Verspreiding inktviszwam (Bron: NDDF / NMV)

Inktviszwammen zijn saprophyten die het moeten hebben van organisch materiaal. Hoewel in de Nederlandse literatuur vaak gesproken wordt over het voorkomen op snipper- en bladhopen, is meestal sprake van schaduwrijke vindplaatsen op een voedselrijke en sterk humeuze bodem. Dit komt overeen met vindplaatsen elders in Europa. In Zuid-Duitsland komt deze soort bijvoorbeeld regelmatig in schaduwrijke loofbossen op dergelijke bodems voor. De inktviszwam staat nooit alleen, maar, zoals op de foto te zien is, in groepen met paddenstoelen in diverse stadia van ontwikkeling.